

Grågylling

De visste inte när han född, bara att det var någon gång för ungefär 10 år sedan. De visste inte vilken årstid han var född, bara att det var under den kalla och mörka årstiden. De visste inte vilka hans föräldrar var, bara att han vara av gråtrollens släkte.

De visste inte vad han hette, men de tyckte han var så liten och grå att han inte ens förtjänade att ha ett namn. De kallade honom bara något som de tyckte passade för stunden. Det gick ju lika bra, för han visste precis när han skulle komma och hjälpa dem – bära något tungt eller röra i en gryta, eller när han skulle lägga benen på ryggen när de ville reta eller slå honom. Så här kunde det låta.

*Gråtask, grådask, gråfnask,
gråstum, grådum,
raska dig hit, ditt traskepatrask*

kunde de säga när de ville att han skulle hjälpa dem. Han skyndade sig fram på sina korta krumma ben. Men något tack fick han inte. Men om han hade tur kunde han få tag i en liten bit att äta. Något överdåd var det dock inte, men den här maten gjorde i alla fall att han kunde överleva.

*Gråte, gråte din lille puttefnask
snart blir du bara,
bara ett litet gråslask*

sa de hötte med nävarna. Men då vände han dem ryggen och skyndade ut i skogen där han gömde sig resten av dagen. Så roligt var det kanske inte att sitta i skogen, alldeles ensam hela dagen, men det gjorde i alla fall att slapp en massa stryk.

Som du förstår var han därför långa stunder i skogen alldeles ensam och lärde sig därför att hitta till alla ställen, även till platser som låg långt borta från skogstrollens boningar. Han hittade fina gömställen under mossiga klippblock och under djupa grangrenar. När han var hungrig kunde han också hitta stensöterötter att suga på, kaveldunsstrån att tugga på och myskmadrans blad att slicka på. Så då gick det ingen nöd på honom utan han kunde komma tillbaka sent på kvällen till de andra och känna sig riktigt mätt.

Värre var det på vintern, då var det inte lätt att hitta något alls att äta och allra svårast var det när marken var täckt av ett tjockt lager snö. Då var det inget som visade var de goda växterna gömde sig. Vid de tillfällena tog han vara på kottarna och pillade ut små tallfrön som han omsorgsfullt mumsade på.

En dag var det särskilt besvärligt, eftersom det hade blivit en isskorpa på marken under snön. Innan snön hade börja falla ymnigt hade det först kommit slagregn som hade stelnat som en tjock isbark på marken. Så därför stod han nu och knackade med en sten mot isen för att komma åt de infrusna kottarna. När han tittade upp såg han en långbent älgkalv stå en bit bort och titta på honom.

”Är du hungrig?”, frågade det lilla grå trollet älgkalven?
Älgkalven rörde sig tvekande mot honom.

Närmare och närmare kom kalven. Benen var långa och skrangliga med dinglade stora klövar längst ut. Han satte ner klövarna försiktigt på isbarken för att inte glida på den hala marken. Han bresade med benen för att nå ner till marken där han nosade på en kotte som Gråtrollet hade skrapat fram. Pälsen var raggig och grå i olika nyanser. På sina håll hade den också tovat ihop sig och såg riktigt svart ut. Försiktigt sträckte älgkalven fram sin mjöliga mule och tog kottefröna som Gråtrollet höll fram i sin utsträckta hand.

”Du är alldeles grå, precis som jag, men har en riktig fäll även om den är bra tovig.”

Du får heta Gråfäll, det passar dig bra,” sa Gråtrollet.

Lite tyst la han till, ”alla borde ha ett riktigt namn”.

”Du verkar vara lika hungrig som jag och vi kan ju hjälpas åt att leta efter mat”.

Sedan den dagen var Gråfäll och Gråtrollet oskiljaktiga och mest hela dagen höll de sig borta från de andra och letade mat på egen hand i skogen. Gråfäll var en mästare på att hitta var näckrosen och kaveldunen hade sina rötter, medan Gråtrollet var en mästare att pilla fram kottefröna. På så sätt gick det lättare än förut att hitta mat. Men trots allt blev det svårare och svårare att hitta mat vartefter vintersäsongen fortskred och de fick därför gå allt längre in i skogen för var dag.

En dag kom de fram till Gråberget som de klättrade upp på. Här var skogen mager med kala stenhällar och vresiga tallar. Här var det inte lätt att hitta något att äta. Men när de väl hade kommit högst upp på berget kunde de skymta ett litet träd nedanför. Trädet var kallt med ganska grova grenar, det var ett litet äppelträd, och överallt i träden kunde man se äpplen som hängde kvar. Nu var det dock mörka och ruttna, men kanske kunde de stilla någon hunger i alla fall.

Därför började nu Gråtrollet att hasa sig nerför en bergsskred som ledde fram till äppelträdet. Tätt efter honom följde Gråfäll. Gråfäll hade svårt att hålla sina långa skankar på rätt köl, eftersom det var alldeles fullt av isbark i skredet. På bägge bergssidorna hängde långa istappar, som riktiga ulvatänder. Ett vargagap liknade det, med gapet på vid gavel färdigt för att sluka dem i en munsbit. Gråfäll kunde inte hålla balansen utan började kasa, rakt på Gråtrollet som fick en knuff i ryggen. Tillsammans åkte de vidare ner i skredet och rakt mot ett svart gap i berget, där de iskalla tänderna stod och väntade.

Färden tog ett hastigt slut alldeles nedanför tänderna, som dock inte tog sig något nafsstag. Men de kom i alla fall snabbt på benen och hasade sig undan från iständerna.

Både Gråfäll och Gråtrollet hastade nu fram mot äppelträdet. Gråfäll sträckte sin långa hals och kunde med mulen nå de äpplen som satt högt upp medan Gråtrollet tog dem som satt längre ner. Trots att äpplena var alldeles bruna och nästan helt ruttna tyckte de att de var de godaste de hade ätit.

Så stod de där och åt, ända tills bara ett enda litet äpple återstod. Det hängde alldeles för högt upp för både Gråtroll och Gråfäll så det återstod inte annat än för Gråtroll att klänga sig upp i trädet med sina krumma ben. Grenarna var svaga så han vågade sig inte allra längst ut till äpplet utan sträckte sig långt fram för att få fatt det. Men när han snuddade vid det, lossnade det från trädet och föll till backen. Det föll hårt eftersom de hade sparkat bort och trampat till snön under träden i sina försök att få tag i alla äpplena.

Äpplet föll inte med ett smaskande läte som man kunde förvänta sig utan det smäll till när det nådde marken. Det föll isär i två delar och ett glittrande sken sprätte iväg i en vid båge över trädet och omgivningarna. Samtidigt spreds en stark doft av rosmarin genom luften. Gråtrollet som hängde på grenarna fick massor av stänk i sitt hår och på sina kläder liksom det också kom på Gråfälls långa ben.

Häpen tittade de på äpplet och såg hur det grå skalet hade förvandlats med sitt glittrande innandöme. Men detta räckte inte utan överallt där glittret hade stänkt började snön smälta. Och medan de häpet stirrade på äpplet började gräset att gro och knopparna på äppelträdet blev större och trädet slog snart ut i blom. Gråfäll blev så häpen att han glömde att hålla sig kvar i trädet och trillade därför ner på marken. Men där var marken nu så mjuk av allt det gröna gräs som redan hade hunnit bli långt.

Snart växte höga gräs och blommor överallt på den gröna ängen med äppelträdet i mitten. Det växte också sockerärter och andra godsaker som varken Gråtrollet eller Gråfäll hade smakat. Trädet blev också fullt av äpplen som bara var att plocka av. Runt omkring den lilla ängen var dock vintern lika kall och grå som förut.

Det stannade en lång stund och lät sig väl smaka av markens alla örter och gräs innan de mätta och belåtna gav sig av hemåt. Äpplet stoppade Gråfäll i sin ficka och medan han gjorde det återgick allt till det normala, vintern stod åter full runt omkring dem, men mättnaden i magen försvann inte.

De gyllene stänken försvann dock inte utan när Gråfäll och Gråtrollet kom tillbaka till de andra undrade alla varför han hade fått ett grått hår med gyllene inslag. Hans hår var nu inte heller tovtigt utan glänsande grått. Även Gråfäll hade fått en vackrare päls men glittret på hans ben såg som tur var inte de andra trollen, för kanske hade de då alla velat ha honom som sitt gosedjur.

Men Gråtrollet fick sedan den dagen ett annat namn och det var Grågylling och nu behandlade de andra trollen honom på ett helt annat sätt. Nu ville de alltid vara hans vän.

Men allra bäst tyckte han om sin vän Gråfäll och de smög sig lika ofta ut som förut, till skogen, borta vid Gråberget, öppnade sitt gråa äpple och lekte, dansade och åt i sin hemliga gröna dal.

